

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Phenix-Fuglen. Et Angelsachsisk Kvad førstegang udgivet med Indledning, Fordanskning og Efterklang

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Phenix-Fuglen. Et Angelsachsisk Kvad førstegang udgivet med Indledning, Fordanskning og Efterklang", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 14. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_679-txt-shoot-idm592.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

PHENIX-MYTHEN.

Af hele Oldtidens Billed-Sprog i egenlig Forstand er neppe noget Ord blevet siddende saa fast, som "Fuglen Phenix," der selv hos os baade i daglig Tale betyder en stor Sjældenhed, og siges kun alt for tit ved høist ubetydelige Tings Fornylse "at reise sig af sin Aske;" men det er ogsaa virkelig et Gaade-Ord (en Mythe) der fortjende at mindes, og maa ønskes anderledes reist af sin Aske, end det er skeet ved Latinskolenes Fodmaalere, der paa deres Krybe-Krage til Parnasset (Gradus ad Parnassum) kun drev allehaande Spøgeri med "Fuglen Phenix" som med alle de rene og urene Dyr og Fugle, de fandt Blyants-Tegninger af, især hos deres poetiske Trefoldighed: *Ovid*, *Horats* og *Virgil*. Efter fattig Leilighed var det imidlertid dog godt, at *Ovid* og hans Classiske Beundrere værdigede Fuglen Phenix et Sideblik i Forbigaaende, thi kun derved er sagtens hans Navn og Grund-Betydning frelst fra den dybe Forglemmelse, hvori ikke blot Nordens men ogsaa Østens Billedsprog giennem Middelalderen nedsank.

Först i nærværende Aarhundrede, der sagtens vil vinde Navn af "Opstandelsens fra de Døde," er der oprundet en Nyaarstid saavel for Østens som Nordens gamle Billed-Sprog, og man har da hverken glemt at samle Alt hvad der i bekjendte Oldskrifter fandtes om Fuglen Phenix, ikke heller sparet paa Giætninger om hvad dette Sindbillede havde at betyde* I Magister *Henrichsens* latinske Pröveskrift om Phenix-Mythen (*De Phöniciis Fabula*) fra 1825 og 27 findes nærmere Underretning herom., men ogsaa her turde den danske Eftersamling fylde meer i Skieppen end den Franske og Tydske Höst, deels fordi man slet ikke kjendte det Angel-Sachsiske Digt, der först nu kommer for Lyset, og især fordi det aldrig vil lykkes upoetiske Folk at forklare hvad Old-Poesien har at betyde.

Det Angel-Sachsiske Digt, der sagtens er fra det *Tiende* Aarhundrede, hörer vist nok ikke til Phenix-Mythens Kilder, men det gör ligesaa lidt de *Latinske Vers*, der nærmest stod Skjalden for Öie, eller Nogen af alle de Classiske Billinger, hvori vi mere spore end finde den ligesaa folkelige som ældgamle Forestilling om Paradiis-Fuglen, der lægger sig selv paa Baalet, men opstaaer derfor ogsaa gienfödt af sin Aske.

16Hvorvidt der nu ogsaa i *Hebræernes* hellige Skrift findes Spor af Fuglen Phenix, derom trættes de Lærde, og det har de godt ved, da Sporene allenfalds er faa og dunkle, og det *Græske* Navn naturligviis ikke findes i *Ebraiskan*; men at *Ebræerne* har havt Sagn om en Fugl, der efter tusind Aars Forløb brændte sig selv og levede saa op paany, först som en Orm, derom tillade de gamle Rabbiner os ikke at tvivle* See *Bocharts* Bog om Bibel-Dyrene (*Hierozoicon*) 2den Deel S. 166 og 817-25.; thi at man paastaaer, de har laant det af Grækerne, det er kun Snak i Taaget, da man hverken kan vise, det var deres Vane at fortolke *Skriften* efter *Græske* Fabler, eller engang har fundet Mythen *saaledes* hos nogen *Græker*, Nogle af Rabbinerne lægge desuden til, hvad de umelig kunde lære af Grækerne, at denne Fugls bestandige Gienfödelse var dens Lön, fordi den ikke, som alle andre Fugle og Dyr i Paradiset, lod sig af *Eva* overtale til at smage Frugten af det forbudne Træ. De Steder i *Skriften*, hvor man har fundet Vidunder-Fuglens Spor, er for Resten den 103die Psalme, hvor der nævnes en *Örn*, hvis Ungdom fornyes, og *Jobs* 29de Kapitel, hvor Skjalden siger, han vil döe i sin Rede og mangfoldiggøre sine Dage som hvad vi oversætte "Sand," men hvad Rabbinerne sige er Under-Fuglens Navn "*Kol* eller *Kul*," og efter denne Fortolkning, som *Beda* anförer, beraaber vor *Angel-Sachsiske* Skjald sig paa *Job*. *Bochart* siger ved denne Leilighed et sandt Ord, som man maatte ønske, alle Mythe-Fortolkere vilde lægge paa Hjerte, "heller tænke rigtig med Menigmand end fare vild med de Lærde," men han viser desværre ikke sin Tro af sine Gierninger, thi efter selv at have sporet Folke-Troen om den sæere Fugl fra *Ganges* til *Tiberen*, hænger han sig i en lös Tale hos *Plinius* om en Palme-Art, der saaer sig selv, og slutter deraf, at siden *Grækerne* benævne Fuglen og Palmen med samme Navn (Phenix), saa er Sagnet om Fuglen med de mange Navne oprundet af det Pliniske Palmefrö. Vi maae imidlertid være billige nok til at erindre, at Hoved-Grunden, hvorfor de Lærde ikke vilde taale mindste Spor af Fuglen Phenix i *Skriften*, og helst forvandlede ham til en Palme, var den Aandlöshed, hvormed man betragtede Oldtidens Billed-Sprog, saa Spørgsmaalet syndes dem aldeles *naturhistorisk* at giælde den *haandgribelige* Tilværelse af saadan en urimelig Fugl, og denne aandlöse Betragtning af Old-Poesien var saa *classisk*, at baade Roms historiske og naturhistoriske Lys, baade *Plinius* og *Tacitus*, tale meget alvorlig om, hvorvidt det var den *rette Fugl Phenix*, Man sendte til Rom under Keiser *Tiberius* *Plins Naturhistorie X. 2. og Taciti Aarbøger VI. 28.. Derfor var det vore Lærde en Samvittigheds-Sag, at samme Fugl ei maatte findes i *Skriften*, thi vel gjorde det dem lige saa ondt at finde Stænk af Overtro hos *Plinius* og *Tacitus*, som hos *Job* og *David*, men stod Fuglen i *Skriften*, da maatte de efter Tidens Tankegang nödvendig lade ham være til, og derfor maatte den Rabbinske Fortolkning af Stedet hos *Job* slaaes ihjel og begraves i "Sandet," og Örnens Gienfödelse i Psalmen kun betyde, at han skiftede Fier som andre Fugle.

Uagtet nu baade *Plinius* og *Tacitus* og deres lærde Dyrkere var aandlöse nok til selv at giöre en urimelig Træk-Fugl af Aandens gamle Sindbillede, saa er slige Forvandlinger dog saa aldeles i den *Ægyptiske*

Smag, at vi maatte slutte, de lærde Romere havde faaet deres *haandgribelige* Fugl Phenix fra *Ægypten*, om end ikke *Tacitus* udtrykkelig havde forsikkret, han var der at see; men nu har vi endog et større Vidnesbyrd end hans, nemlig *Herodots*, vel ikke om at man saae *Phenix*, naar man kom til *Ægypten*, men dog om at han i Præsternes Öine var ligesaa virkelig et Dyr som *Apis* "Guds förstefödde Oxe."

Præsterne i Soelbjerg (Heliopolis) fortalte nemlig *Herodot*, at to Gange i hvert Aartusinde kom den hellige *Fugl Phenix* fra *Arabien* til dem for at begrave sin Fader i Soltemplet, og förde Fader-Liget med sig i et Myrrha-Æg, hvad de dog ikke kunde faae Grækeren bundet paa Ærmet, skiöndt de viiste ham Billedet af Fuglen saa stor som en Örn ^{*}Herodots Euterpe K. 73..

Vi vil nu overlade det til Natur-Forskerne at dömmе mellem Grækeren og de Ægyptiske Præster, og vende os til de *Classiske* Digtere, for at see hvad de veed eller har Lyst til at fortælle om Fuglen Phenix, men det er ikke ret meget; thi *Homer* tier bomstille, og skiöndt *Hesiod* i sin Velmagt skal have nævnet ham, var det dog kun for at sige, han kunde leve omkap med ni Ravne ^{*}Plins Naturhistorie VII. 49., og da der ikke engang skal findes Saameget hos *alle* de Græske Digtere, vi *nu* kan læse, seer man let at Grækenland er ingenlunde Fuglens poetiske Hjemstavn. At nu Rom, hvor man tog saa haandfast paa Billed-Sproget, og hvor Digterne samtlig nedstamme fra den Nattergal der bider Faar, end mindre har udklækket Sol-Fuglen, følger af sig selv, men dog har den store *Ovid* i sine Forvandlinger skiænket ham sexten Linier, hvoraf vi lære, at Fuglen, som *Assyrierne* kalde *Phenix*, efterat have levet femhundrede Aar, bygger sig en Rede i Egen eller Palmen af lutter södtduftende Urter, og ender der sine Dage, men avler en Sön efter Döden, som begraver sin Fader i Solens Tempel ^{*}Ovids Forvandlinger XV. 387..

Gavmildere var *Claudian*, saavidt man veed, en *Alexandriener*, der gjorde Latin-Skolen Ære, men da han levede i Jern-Alderen, og havde ingen *August* eller *Mæcen*, men kun en *Honor* og *Stilico* at synge for, kunde han ogsaa sagtens anvende et Hundrede Linier paa Fuglen Phenix, og her höre vi da, han har hjemme paa hin Side *Indien*, lever i *tusind* Aar og hensmelter godvillig i Straaleglands til en herlig Opstandelse ^{*}Claudians saakaldte förste Idyl..

I intet andet Digt har vi da Mythen saa fuldstændig, som i det, der tilskrives *Lactants* ^{*}Aftrykt under den *Angelsachsiske Text*. og i det derpaa byggede *Angel-Sachsiske*, hvor vi see den ny Phenix udvikle sig af den Gamles Aske som en *Orm*, der enstund maa födes af *Morgenduggen*, för den kan skyde Hammen og vinde Fugle-Skikkelsen, men arver derpaa al sin Faders Herlighed og drager med hans Aske tilbage til Paradiset.

18Vist nok er de nyere Lærde meget vrede paa den "*Orm*," som her kommer for Dagen, og mener, den er kröbet ind i Phenix-Mythen fra *Rabbinernes* ormstukne Blade, men da de ikke kan nægte, *Ormen* findes ligesaavel hos *Plin* og *Artemidor* som hos *Rabbinerne*, saa er deres Kræsenhed i dette Stykke mig kun forklarlig af hvad man skiemteviis kalder en ond Samvittighed, thi at det ikke var af *poetiske* Grunde, de vragede Ormen, veed man jo forud og vil desuden i det Fölgende see oplyst.

Naar vi nemlig lade den haandgribelige Fugl Phenix flyve til *Rom*, til *Ægypten*, og hvor han ellers kan have Ærende, da er det os naturligiis desmere om det Aandelige ved ham eller om Bemærkelsen og Betydningen at giöre, og saaledes var det allerede med den *Angel-Sachsiske* Skjald, hvis Forklaring er omtrent ligesaa lang som Fortællingen. Oldtidens Myther, som aldrig har været mere værdt end man kunde föle, laae i dem, er os ogsaa videnskabelig kun saameget værdt, som vi kan see i dem, og havde derfor *Fuglen Phenix*, som de Lærdeste vil mene, ikke andet at betyde end en vis Omlöbs-Tid af Planeterne, det være sig fem eller ti eller fiorten hundrede Aar, da var den aabenbar ei værdt at nævne; thi at finde paa dunkle Navne for soleklare Ting er altid spildt Uleilighed, og var det Poeternes Mesterstykke, da udelukkes de med Rette af *Platos* Republik. Da det imidlertid selv i vore Dage kun er Dværgene under *Parnasset*, der mere sig med at lave Gaader og mørke Taler af nærværende, öiensynlige og soleklare Ting, medens alle Hoved-Skjaldene stræbe i Billed-Sprog at give os en levende Forestilling om det *Usynlige* og *Fraværende*, saa löbe de lærde Herrer uden Tvivl med Limstangen, naar de i Billed-Sproget af Phantasiens Heroer kun opdage deres egne Hverdags-Tanker. Naar vi derfor indtil videre lade det staae ved sit Værd, hvad de gamle Seere enten i Phenix-Mythen eller i nogen Anden vilde fremstille, da er det ingenlunde, fordi vi troe det mueligt, at de begeistredes selv af og stræbde at begeistre Alle med ingen Ting i Grunden, men kun fordi det, efter Sagens Natur, er os umueligt at bevise, hvad de gamle Skjalde tænkte, og fordi det til Lykke ingen Forskiel giör paa Nyttens og Fornöielsen, vi kan have af Oldtidens Billedsprog, enten Mesterne for det tænkte lidt eller meget derved, naar det ligefuldt er skicket til at giemme og levende udtrykke store og dybe Tanker.

Udspörge vi nu Oldtiden selv om Phenix-Fuglens Betydning, da svarer den, som vi maatte vente, at det er naturligiis den Udödeligheds-Spire og deraf udspringende Gienfödelse og Fornyse, som vi deels spore i *Menneske-Livet* og deels önske maatte findes i os og alt menneskeligt Störværk, saa naar *Ægypterne* dermed forbandt et stort Verdens-Aar, var det kun fordi de i Himmel-Legemernes Kreds-Löb sögte Grunden til Sjæle-Vandringen og til alle de store Omsving i *Menneske-Slægten* og *Jordens Historie*. Selv *Ægypterne* var da ikke nær saa beskedne, som de nyere Lærde, der virkelig synes at troe, at *Almanakkens* evige Sandheder er baade langt vigtigere og mere poetiske end hele *Menneske-Livet* med alle dets Omskiftelser, dets Indgang og Udgang, Længsel og Haab. De veed derfor knap, hvordan de skal undskylde *Kirke-Fædrene*, der, som de nödvendig maatte, saae i Phenix-Mythen et deiligt Forbillede baade paa Herrens *Opstan19delse*

og paa vores; men vi vil derimod glæde os over, at denne Forklaring findes endnu langt varmere og dristigere udført hos den *Angel-Sachsiske* Skjald end hos Nogen af Kirke-Fædrene, og kun i det Höieste beklage at hans Anskuelse ikke blot som en Phenix maatte gaae igiennem Dödens Porte, men slumre henved et Aartusinde i de Dödes Rige. Dog ogsaa her gjælder Ordsproget "seent men södt," thi ogsaa her fölger Klarheden med Opstandelsen, saa den gamle Anskuelse af Phenix-Mythen, ligesom i det hele den gamle Poesie, maatte nødvendig giennemgaae Döden for at renses fra det Falske og helbredes for det Skiæve, der klæbede ved den.

Nu see vi nemlig, at hvor naturligt det end var, at de gamle Christne i Phenix-Fuglen saae et Forbillede paa Ham, der "satte Livet til og tog det igjen," og paa hans Troende, der ved at "miste deres Liv for hans Skyld, skal finde det," saa haltede dog Lignelsen meget kiendelig, hvad enten man seer paa den moralske Fortolkning af alle de söde og vellugtende Urter, som "gode Gierninger," eller paa Sanger-Livet i tusind Aar, eller paa "Ormen," som slet ikke kunde bruges, og den *Angel-Sachsiske* Skjald har aabenbar selv fölt det, i det han, forvoven nok, stræber at anvende Phenix-Mythen paa hele *Verden* fra *Paradiis* af til efter Elementernes Smeltning. Paa denne colossalske Ide gienkiender man nu vist nok *Shakspears* og *Miltons* Oldefader, som det er en Lyst at betragte; men vi fristes dog ikke til at træde i hans fortvivlede Spor, hvorved vi maatte give hele Menneske-Livet fra Faldet til Dommedag i Dödens Vold, og saa endda ovenikiöbet lede om Livs-Kilden i den store Ormegaard; thi vel er Dödens lange Herredömme i Legemets *Verden* en Kiendsgjerning, men hverken er dog "Naturen den frivillig undergivet," heller ikke er det saa fortvivlet med *Aanden*, hvis naturlige Sindbillede dog "Sangfugle-Drotten" umiskienkelig er.

For imidlertid ingen Kiv at yppe til stor Kiedsommelighed for gode Læsere, vil vi lade selv det staae ved sit Værd, om den gamle Seer, hos hvem Phenix-Mythen först udsprang, var indtaget og opflammet af *Aanden* eller af *Aarstallet* for Himmelenes Löb, og indskrænke os til den beskedne Paastand, at Sangfugle-Drotten paa Billed-Sproget *kan* betyde og pleier i Skjalde-Mund at *betyde* "Aand," saa at dersom ellers Phenix-Mythen har en gennemgribende Lighed med Menneske-Aandens Historie, da er det ikke usandsynligt, de höre sammen, og er i alt Fald morsomt for Aandens Venner i et saa ældgammelt, smukt og velbekendt Billede at have ligesom et kjernefuldt Udtog af Aands-Historien bestandig for Öie.

Det har derfor været mig til stor Fornöielse, og er mig, saavidt jeg kan skiönne, ogsaa til megen Nytte, at betragte Phenix-Fuglens *Fortid* som et Billede paa Menneske-Aandens *Oldtid*, hans Hensmægten og Hensmeltning som et Billede paa *Middelaldren*, og hans Gienfödelse som et ligedant paa *Nyaarstiden*, og mig synes virkelig, det fölger nødvendig af sig selv, naar man kiender begge Dele.

At nemlig *Oldtiden*, forholdsviis, var de store *Syners* og *Höisangens* Dage, er jo ligesaavel en Kiendsgjerning, som at Synerne gennem *Middelalderen* oplöste sig i Farvespil og Höisangen i söde og smeltende Toner, indtil *Aanden* syndes 20aldeles forsvundet, som en Helt, naar hans Liv er endt, hans Drape sunget og hans Baal udslukt; men dog kom der jo i *Nyaarstiden* Dage efter disse, da man med Forundring saae noget Levende udvikle sig af Aandens Efterladenskab, der vel maa lignes ved en "Orm" af Phenix-Fuglens Aske, da Udviklingen unægtelig hidtil mest kun var *Bogorme-Væsen*, saa Spörgsmaalet er kun, om *Bog-Ormen* dog ikke i Grunden har Aand og kan udvikles til at ligne og fatte *Aanden*, som sin Fader, og fortsætte dens Levnets-Löb.

Dette Spörgsmaal: om en virkelig, videnskabelig, "Opstandelse" i Oldtidens Aand vil lykkes, er vist nok saa udviklet, at man godt kan være sin Tvivlraadighed bekiendt, især efterat *Bogorme-Væsenet* gennem tre Aarhundreder stedse klarere syndes at begrave sig i den Classiske Literatur, hvoraf man havde ventet, *Aanden* som en Phenix af sin Aske skulde udviklet sig; men selv om Storværket skulde mislykkes, blev den naturlige Retning lige umiskienkelig, saa altid vilde Phenix-Mythen afbilde den store Löbebane, om end Menneske-Aanden, for sine Synders Skyld, skulde findes for svag til at fuldende den. *Paradis-Fuglen*, maatte man da sige, overskuede sin vidunderlige Bane, og spaaede sandt om den, men kunde efter sit Fald kun vise Retningen, ei fölge den; men hvor man i *Nyaarstiden* er kommet saavidt at see det og tale forstandig derom, der maa Gienfödelsen og Opstandelsen dog alt i en vis Grad have fundet Sted, maa Philologien have udviklet sig til Pneumatologi, Ordklöveriet hævet sig til Aandsfatning; thi ligesaalidt som Ormen kiender Fuglens Vei, ligesaalidt kan den blotte *Bogorm* tale forstandig om Aandens Bane.

Her aabner sig da en smilende Udsigt, som jeg gierne vilde dele med alle mine Læsere, men da jeg veed, det beroer paa deres Öine, om de kan see, og paa dem selv, om de vil vende sig til den Side hvor jeg peger, saa maa jeg nöies med min gamle Tröst: hver nyder som han nemmer, saa Ingen skeer Uskiel. Hvad jeg her fornöier mig ved at see, er imidlertid, at vi leve i en deilig Overgangs-Tid, paa Overgangen nemlig fra Orme-Gaarden til Fugle-Buret, eller fra Orme-Hammen til Fugle-Vingen, fra den aandsfortærende ABC til det aandsoplysende Billed-Sprog, eller fra den döde Bogstav-Skrift til det levende Ord. Hvem der nu anseer hele denne Overgang for et Ridt paa en Kiephest, de komme naturligviis ikke videre, om de saa levede i tusinde Aar og kan rose sig af deres urokkelige Fasthed i Latinen og alle Skole-Videnskaberne; men vi, som virkelig bevæge os i Aandens Retning, forstenes naturligviis ikke heller af de daarlige Öine, som hverken kan see, vi giör Fremskridt, eller opdage hvor vi vil hen. Tvertimod föle vi med Fornöielse, at ved hvert Skridt vi giör, voxer saavel Kraften som Lysten til at gaae videre, og jo længere vi see frem, desmere klaröiede blive vi til at overskue den Vei vi har lagt tilbage. Vi indsee nu ikke blot at *Bogorme-Væsenet* var nødvendigt, fordi

Oldtidens Aand maatte opstaae af sit Eget, som Phenix af sin Aske, men selv at det Classiske Bogorme-Væsen i Norden, hvor uhyre latterligt det end der tog sig ud, og hvor aandsfortærende det end virkelig var, dog ogsaa hørde til, for at det kunde blive Menneske-Slægtens og ei blot et enkelt Folks Aand, der hos os kom til Bevidsthed, og vi takke Himlen, ogsaa paa Videnskabeligheds Vegne, for *Christendommen*, som 21nu fra alle Sider klarlig sees at have været Vilkaaret for Aandens Gienfødelse og for hele den Nyaarstid, i hvis højere Udvikling vi med Fryd deeltage.

Ikke blot maatte Christus, som *Himlens Phenix*, i en Menneske-Alder legemlig opfylde Menneske-Aandens Lov, og nyde dens Triumf, men Han maatte ogsaa bygge den jordiske Phenix en Rede i sin Kirke, hvor den kunde sødelig hensmelte med Udødeligheds Spire og Opstandelsens Haab. Kun af *Christenhedens* Middelalder udviklede sig en *Nyaarstid*, hvori *Bog-Ormen* fölte sit barnlige Forhold til Oldtidens Aand og rugede over dens Efterladenskab, skiøndt det længe syndes en Selv-Opoffrelse, der kun förde til Graven, og det er kun ved første flygtige Öiekast det kan findes uforklarligt, hvi Nyaarstiden ei blev eens i hele Christenheden, men naaede kun i Norden at fatte Aanden, som Bogstav-Væsenet havde trællet for, men som Sönnen, skiøndt han længe havde Trælle-Kaar, dog skulde arve.

For den Christelige Eenhed, som, hvor den er "Liv og Aand", ganske rigtig udjævner den aandelige Folke-Forskiel, var der nemlig i Middelalderen kun et stort Blændværk, som *Reformationen* klarlig oplöste, og skiøndt Protestantismen i sin *Eensidighed* blev Aands-Fornægtelse, saa er der dog tre Vilkaar, som samtlig maatte findes, hvor en aandelig Tid skulde udvikle sig, og som kun hos Protestanterne lod sig finde.

Det første Vilkaar er naturligviis hvad der gav Reformationen 3: Fornyet sit Navn: Mindet af en forsvundet Herlighed og Længsel efter Fornyet deraf; det Andet er den dybe Ærbødighed for *Bibelen*, som den store Aands hellige Efterladenskab, og det Tredie er Kiærligheden til *Modersmaalet*, som det eneste levende Redskab for Aanden, og hvor dödfödt end med alt det Nyaarstiden mangelsteds hos Protestanterne kom til Verden, saa er det dog lige klart, at hvor Vilkaarene ganske eller tildeels fattedes, maatte den udeblive, og kun hvor de fandtes kunde den muelig födes med Liv og Aand. Allevegne i Christenheden fik vel, efter Bogtrykker-Konstens Opfindelse og ved Stödet, Reformationen gav, Folkenes Modersmaal hvad man kaldte en *Nyaarstid*, men hvor man ei engang havde saamegen Længsel efter *Gienfødelse* i Aanden, at man vilde reise sig for den, eller saamegen Ærbødighed for *Bibelen*, at man vilde dröfte den med samme Flid som *Ciceros* Skrifter, eller saamegen Kiærlighed til *Modersmaalet*, at man i det mindste vilde høre det i Kirken; der var det kun den Romerske Keiser-Tid der lod sig fornye. Hvor man derimod ikke blot havde hvad der var fælles for alle Protestanterne, men, som i vort Norden, tillige en eiendommelig, aldrig ganske forglemt Herlighed, bag sig, og et ældgammelt Modersmaal, fælles for hele Folket, der, maa vi finde det rimeligt, kunde udvikle sig en aandelig Nyaarstid, saa det er kun et Vidunder, at den ikke kvaldes i Födselen af det *Latinske* Bogstav-Væsen, der stod i fiendtlig Modsætning baade til *Bibel*, *Aand* og *Modersmaal*.

Her kan man see, det behöver ingenlunde at være *blind* Partiskhed for Norden, *blind* Tro paa Bibelen og blindt Romer-Had, der styrer denne Pen; men at det meget godt kan være, og uidentvilt maa være, en bedre *Oplysning* om Menneske-Livets Vilkaar og Aandens Löbe-Bane, end den der udklækkedes enten i *Rom*, *Paris* 22eller *Berlin*, og som vel endnu ingenlunde er almindelig i Norden, men som derfor godt kan fortjene at blive det og have lyse Udsigter dertil, saa det lönnar Umagen ei blot at anbefale den, men ogsaa at stride og lide en Smule for den. Vist nok lönnar det ikke Umagen at stride eller lide det mindste for sin poetiske og historiske Anskuelse, der levende maa udvikle sig selv i hver Hjerne, hvor den skal være Andet end Hukommelses-Værk, og maa selv föde sit Udtryk paa enhver Læbe, hvor det skal blive Andet end Eftersnak; men vel kan det nytte, med denne Anskuelse, paa *Aands-Frihedens*, *Ungdommens* og *Modersmaalets* Vegne, at före en Trediveaars-Krig mod Bogorme-Væsenet i det Hele, og mod Latin-Skolen og Dreng-Videnskabeligheden i Særdeleshed; thi ere först disse Fiender overvundne, da vil Folke-Aand og Folke-Liv i Norden opstaae som en Phenix af sin Aske, og föde enten samme Anskuelse eller en endnu højere, som indslutter den i sig. Menneske-Naturen følger nemlig samme Love i et Folk og i hele Slægten, som i Enkeltmanden, og derfor speiler hvert Hoved-Folks Liv sig, ligesaavel som Menneske-Slægtens, i Phenix-Mythen, og naar dette Liv fornyes, föder det hos hele Folket samme Anskuelse som hos Enkeltmanden. Man kan derfor udelukkende holde sig til *Danmarks* Historie, og dog spore den samme Gang som i *Universal-Historien*, thi ogsaa vi har aabenbar, i *Hjarnes* og *Bjarkemaals* Dage, havt en Höisangs-Tid, der aflöstes af *Kæmpevises-Tiden* med dens söde Duft og smeltende Toner, hvorunder Aanden hensov; ogsaa vi har siden havt en *Bogorme-Tid*, haard nok at döie, skiøndt det var en med de Bedste, fordi Modersmaalet ei blot ved Reformationen blev lydeligt, men ved *Kingos* Psalmer aandelig gienfödt i Kirken, hvorved Phenix-Ormen ikke blot hos en Enkeltmand, men hos Flere end vi kan tælle, i Grunden skiöd sin Ham og blev til Fugl. Fra samme Tid begyndte derfor ogsaa herinde Kampen mod det Classiske Afgudereri, det döde Bogstav-Væsen og alt det *Udanske*, med *Holberg*, og det er i Grunden en Kamp om "*Morgen-Duggen*," der, efter Mythen, er den lille Phenix-Fugls eneste Næring; thi, videnskabelig talt, er denne Morgendug "*Ungdomskraften*," som Aanden til sin Udvikling maa finde uundværlig, men som spildes i *Latin-Skolen* paa aandsfortærende Bogstav-Væsen, saa det er kun en sjelden Undtagelse, naar de, der skal virke for Aanden, selv har beholdt Nogen, de, der paa Moders-Maalet skal uddele Aandens Skatte og aabenbare Hjertets skjulte Ting, selv har Moders-Maalet kiært og har det i deres Magt.

Skal derfor den lille Phenix-Fugl hos os naae sin Faders Vext, Kraft og Skiönhed, da maa Ungdoms-

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Kraften faae Lov til at fordele sig saa frit som Morgen-Duggen, men naar det skeer, kan det heller aldrig feile, at jo Phenix-Mythen forklarer sig selv i Norden, og yndigst i Danmark, hvor Aanden altid boer i Hjerte-Kamret og lærer Smaa-Alferne at bruge deres søde Stemmer til Sang, som er dem værd.
